

Rámcový scénář - 1. ročník základní školy

Poznámka: Nevyučujte!! Získávejte informace od žáka, povzbuzujte ho k odpovědím, nenavádějte a nepodsouvejte mu svoje zdůvodnění.

1. Předloha hnědá (model útvaru →název)

- Řekni, co vidíš na obrázku.
Nechte žáka samostatně ukazovat a pojmenovávat jednotlivé útvary.
- Co je toto?
Ukazujte postupně (nemusíte v pořadí, v jakém jsou zobrazené) a pomalu na jednotlivé útvary s cílem zjistit, zda žák umí pojmenovat každý z nich: čtverec, trojúhelník, obdélník, kruh, případně další.
Které útvary ještě poznáš?
Dítě může ukázat na některé útvary, ale možná je nebude umět pojmenovat. Ověřte to otázkou: Víš jak se jmenují? V tomto případě je možné se zeptat: Co ti připomínají? Jaký mají tvar?

2. Předloha oranžová (název →model útvaru)

- Ukaž mi na obrázku trojúhelník.
Když dítě ukáže kterýkoliv trojúhelník, doplňte instrukcí: Je na obrázku ještě jiný trojúhelník? ...v případě kladné odpovědi : Ukaž ho.
- Ukaž mi na obrázku čtverec.
Když dítě ukáže kterýkoliv čtverec, doplňte instrukcí: Je na obrázku ještě jiný čtverec? ...v případě kladné odpovědi : Ukaž ho.
- Ukaž mi na obrázku kruh.
Když dítě ukáže kterýkoliv kruh, doplňte instrukcí: Je na obrázku ještě jiný kruh? ...v případě kladné odpovědi : Ukaž ho.
- Ukaž mi na obrázku obdélník.
Když dítě ukáže kterýkoliv obdélník, doplňte instrukcí: Je na obrázku ještě jiný obdélník? ...v případě kladné odpovědi : Ukaž ho.

3. Předloha fialová (modely a nemodely čtverce)

- Ukaž mi na obrázku všechny čtverce.
Nechte žáka postupně ukazovat všechno, co považuje za čtverec. Nekomentujte žádný jeho výběr. Když bude žák ukazovat příliš rychle, tak ho znovu požádejte, aby je ukazoval ještě jednou pomaleji.
- Spočítej všechny čtverce na obrázku.
Tato instrukce slouží k tomu, abychom se ubezpečili v tom, které útvary žák rozpoznává/nerozpoznává jako čtverec.
- A je i toto čtverec?
Ukažte nejprve na některý model čtverce, který žák správně rozpoznal a zeptejte se: Proč?, případně: Proč je to čtverec?

Potom ukažte na některé jiné útvary, které nejsou čtverce (trojúhelník, potom obdélník a lichoběžník) a zeptejte se znovu, zda je to čtverec. Po jakékoliv odpovědi se zeptejte: Proč?, Proč to je/není čtverec?

- Je i toto čtverec?

Tentokrát ukažte a zeptejte se na ty útvary, které mají sice čtvercový tvar, ale nejsou čtverec (mají například zaoblené vrcholy nebo strany) - tzv. nemodely čtverce. Otázky formulujte podobně jako předchozím odstavci: Proč je/není tento útvar čtverec? Co ti připomíná?

4. Předloha modrá (modely a nemodely trojúhelníku)

- Celý postup a otázky opakujte jako v předchozím případě o čtvercích.
- Zaměřte pozornost i na útvary, které jsou modely trojúhelníka a i na útvary, které nejsou modely trojúhelníka. Když dítě nesprávně identifikuje trojúhelník, pokuste se zjistit proč. Ať ukáže trojúhelník tak, jako by ho obkresloval.
- Otázky kladte tak, abyste se dozvěděli od žáka co nejvíc.
- Často dávejte otázky a instrukce: Proč? Proč si to myslíš? Jak jsi na to přišel? Ukaž! Ukaž mi to ještě jednou!

5. Předloha červená (modely a nemodely obdélníka)

- Celý postup a otázky opakujte jako v předchozím případě o obdélnících.
- Speciální pozornost věnuje obdélníkům, které jsou extrémním rozdílem délek stran, jsou v nestandardní poloze, nebo útvarům, které obdélník připomínají, ale obdélník nejsou.

6. Předloha zelená (modely a nemodely kruhu)

- Celý postup a otázky opakujte jako v předchozích případech.
- Speciální pozornost věnuje útvarům elipsového tvaru, nebo útvarům, které mají kruhový tvary, ale kruhem nejsou.
- Nezapomeňte na útvary, které jsou mnohoúhelníky, i když kruh připomínají.

7. Předloha (čistý papír, barevné pastelky)

- Předcházející předlohy odložte tak, aby je žák neviděl a požádejte ho:
- Nakresli trojúhelník.
Když nakreslí trojúhelník, který bude připomínat rovnostranný trojúhelník v standardní poloze, zkuste ho požádat, ať nakreslí ještě jiný trojúhelník, který bude vypadat trochu jinak: Uměl bys nakreslit k jiný trojúhelník, který by byl jiný???Odlišoval se?? než ten, který jsi nakreslil?
- Potom pokračujte analogicky se čtvercem, obdélníkem a kruhem:
- Nakresli čtverec. Nakresli obdélník. Nakresli kruh.

8. Předloha (tečkovaný papír - geopapír, tužka, případně pravítko)

- Dostanete předlohu - geopapír, do kterého bude dítě dokreslovat. První řádek bude určený na trojúhelníky, druhý na čtverce a třetí na obdélníky. První čtvercová síť je vždy určená na to, aby dítě zaznačilo daný útvar podle vlastní vůle - může si zvolit velikost i polohu. Např.:

- Do této tečkované sítě nakresli jakýkoliv trojúhelník. (První čtvercová síť je vlevo nahoře.)
- Dokresli do této předlohy trojúhelník. Jedna jeho strana je vyznačená.
- Do této tečkované sítě nakresli jakýkoliv obdélník.
- Dokresli do této předlohy obdélník. Jedna jeho strana je vyznačená.

Poznámky:

- Na každé předloze byste se měli věnovat každému zobrazenému útvaru, zjistit, zda je správně rozpoznáný a pojmenovaný, jaké vlastnosti útvaru žák pozná.
- Nevyučujte!!! Získávejte informace od dětí, povzbuzujte je k odpovědím, nenavádějte a nepodsouvejte jim svoje zdůvodnění.
- Nechte dítě samostatně hovořit. Neskákejte mu do řeči., i kdyby se Vám zdálo, že mluví mimo téma.
- Zkuste získat informace o tom, jak vnímají útvary, jakými vlastními slovy je popisují/pojmenovávají, jaké tvary jim připomínají a pod...
- Zajímají nás poznatky dětí a jejich vnímání rovinných útvarů, ne Vaše poznatky a vaše vnímání.